

Vilém Hrach

ŠUMAVA...

hranici přecházejte
po půlnoci

ŠUMAVA... hranici přecházejte po půlnoci

Vyšlo také v tištěné verzi

Vyrobeno pro společnost Palmknihy - eReading

cattacan

Vilém Hrach

ŠUMAVA... hranici přecházejte po půlnoci – e-kniha
Copyright © Vilem Hrach, 2017

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

místa
+
osudy

cattacan

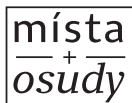
Vilém Hrach

ŠUMAVA...

hranici přecházejte
po půlnoci

cattacan

*Za poskytnutí archivních fotografií a dokumentů redakce děkuje
Archivu bezpečnostních složek, Prachatickému muzeu,
časopisu „Vítaný host“ a panu Emilu Kintzlovi.*

Edice „Místa a osudy“ je zaměřena na lokální dějiny, a to od počátku do současnosti. Zvláštní pozornost bude věnována novodobé historii.

Sepětí daného místa a lidského osudu dotváří genia loci každého regionu a vede k hlubšímu porozumění jeho osobitosti.

© Vilém Hrach, 2017

Foto na str. 194 © ČTK, 2017

Foto na obálce a v barevné příloze © Vladislav Hošek, 2017

Mapy na str. 294–297 © Map Design, 2017

Obálka, sazba © Barbora Solperová, 2017

ISBN 978–80–903782–5–4 - tištěná kniha

ISBN 978–80–883490–5–1 - PDF

ISBN 978–80–883490–4–4 ePub

*Děkujeme za podporu vydání knihy, které bylo realizováno
v rámci dotačního programu Plzeňského a Jihočeského kraje,
a za finanční podpory Státního fondu kultury České republiky
a Města Sušice.*

*Záštitu vydání této knihy poskytl hejtman Plzeňského kraje
Josef Bernard a hejtman Jihočeského kraje Mgr. Jiří Zimola.*

www.turisturaj.cz

Státní fond kultury ČR

Autor by rád poděkoval:

- za ochotu, spolupráci, poskytnutí odborné konzultace a pomoc při vyhledávání archivních materiálů z Archivu bezpečnostních složek v Praze a Brně paní PhDr. Jitce Bílkové, paní Mgr. Veronice Chromé, paní Elišce Kovářové, paní Mgr. Lence Nemravové, paní Mgr. Xenii Penížkové, paní Mgr. Světlaně Ptáčníkové a panu Mgr. Pavlovi Vaňkovi, Ph.D.;
- za konzultaci a odbornou pomoc Muzeu Šumavy Sušice, zvláště panu PhDr. Janu Lhotákovi, Ph.D.;
- za poskytnutí či zprostředkování fotodokumentace i dalších údajů panu Vladimírovi Černému ze Sušice, manželům Chalupským z Trsic, paní Anně Kolářové ze Sušice, paní Marii Kotálové z Javorné, panu Františkovi Naušovi ze Sušice, panu Josefovi Petýrkovi z Hartmanic, panu Eduarovi Steunovi z Vilémova u Šluknova a rodině Šmídlů ze Sušice;
- za první jazykovou korekturu a upřesnění údajů panu Mgr. Jaroslavovi Harmbergerovi;
- za ochotu a podporu dalším osobám a institucím, které svými poznatky či materiály přispěly k vydání této knihy.

Obsah

I. Poslední cesta „Krále Šumavy“

Chalupská slat' – – – 14

Kilian Nowotny – – – 15

Obě vám je přivedu – – – 34

Kdyby s Kilianem nechodil – – – 50

To je pěkná schovávačka – – – 64

S chlapem, co tam sedí, nemluvte – – – 73

Měl byste ho znát – – – 96

Poslední slova – – – 113

II. Proti proudu

Až tam bude, tak řekni – – – 116

Pomni, abys den sváteční světil – – – 134

Posílá mě Aleš – – – 176

Neoblomný financ – – – 216

Dotek zla – – – 239

Akce „Zejbíš“ – – – 255

Doslov – – – 291

O autorovi – – – 293

Souhrnné mapy – – – 294

Místní rejstřík – – – 298

Prameny – – – 303

Použité zkratky – – – 303

A black and white photograph of a mountain landscape. The foreground is a grassy, open area with several small, dark evergreen trees scattered across it. In the middle ground, a dense forest of evergreen trees covers the slopes of the mountains. The background shows more distant, hazy mountain ranges under a sky filled with dark, heavy clouds. The overall mood is somber and atmospheric.

Poslední cesta „Krále Šumavy“

Chalupská slat'

Jak se blížili k bažinaté slati, začal pociťovat ve vzduchu vlhko, jaké bývá někdy po dešti. Průzračná hladina vody, do které vstupovali, měla na prst pod sebou husté trsy trávy a mezi nimi se modrala drobná kvítka. Na krok stranou hrozila tmavá voda močálu a vycházela odtud zvláštní kořeněná vůně. Před ním kráčela travnatou vodou vysoká postava, bezstarostně, jako po pevné zemi. Zdráhal se na ta modrá kvítka vstoupit, ale musel, protože ta postava pro oba zvolila cestu právě mezi nimi. Snažil se je co nejvíce uchránit, ale marně. Nedařilo se, a tak capal odevzdaně dál za tou postavou, které bezmezně věřil. Byl to jeho táta a až po čase pochopil, že ta modrá kvítka vedla jejich kroky bezpečně k bavorské hranici.

Chalupská slat'. (Foto autor.)

Kilian Nowotny

*Každý příběh je nutno omýt čistou vodou tak,
aby byl zbaven nánosu nečistot v podobě
smyšlenek, polopravd a častých lží
a z toho všeho pramenících nesprávných závěrů a soudů.*
neznámý autor

Zvěsti o šikovném českém Němci ze šumavských Plání se roznesly z Čech až daleko na území Bavorska. Jmenoval se Josef Nowotny a vedle drobného hospodářství k obživě chalupy spočívala jeho šikovnost v řemesle, kterým se ve skutečnosti živil – a tím bylo pašování zboží. Nebyl ve svém okolí sám, kdo se zabýval touto činností, starou téměř jako lidstvo samo.

Na cesty přes hranice oběma směry vycházeli jen odvážní chlapi a na takové cesty s sebou bral pašerák Nowotny i svého synka Kiliana. Už od devíti let zasvěcoval chlapce postupně do všech tajů řemesla, které, podle řečí sousedů, v jejich rodě trvalo už třetí, možná čtvrtou generaci. Prochodil s ním stezky, které na Šumavě znal, a ukázal chlapci všechny své skryše pro zboží, před nepohodou a před Finanční stráží. Mladý Kilian tak převzal znalosti a dovednosti svých předků a díky otcově bezmeznému trpělivosti získal výbornou fyzickou kondici, odolnost a bezkonkurenční znalost přírody a krajiny na obou stranách Šumavy.

Jako poslední z pěti dětí rodiny Nowotnych přišel na svět za mrazivého počasí v roce 1905, v pátek prvního prosince. Jeho rodným místem podle zprávy z vimperské farnosti, kterou níže uvádím, byla chalupa v Pláních s číslem 88 (Planie N. 88) na české straně Šumavy.

Osada Kaltenbach, přejmenovaná po roce 1945 na Nové Hutě, na staré pohlednici. Sem docházel z rodných Plání Kilian Nowotny do školy. (Z archivu Emila Kintzla.)

„Ave!

Zdravím z Vimperka, mám dobrou zprávu:

Místem narození KN jsou

Planie N.88

Požehnaný půst přeje

P. Petr Misar“

Pláně byly jednou z devíti částí spádové obce Kaltenbachu a všechny tyto části tehdy náležely farností ke kostelu sv. Martina v Novém Světě (Neugebäu). V nářečí místních obyvatel „Najkypaj“. Po druhé světové válce, kdy se po republice rozlila vlna zapuzující vše německé, byl Kaltenbach zbytečně přejmenován na Nové Hutě, místo na Studený Potok, jak by odpovídalo německému názvu.

Otec Josef (* 31. 1. 1869; † 19. 7. 1946) byl šumavský Němec a matka Petronilla Uhlirschová (* 22. 6. 1881; † 3. 11. 1955) pocházela z české rodiny Uhlířových ze Stach. Tvrzení o tom, že rodina přilnula k Masarykově první republice, se zdá nadnesené. Sedm tříd německé školy vychodil Kilian v Kaltenbachu a řeznickému řemeslu se vyučil ve Vimperku u mistra Gollera v letech 1919–1922. Vojenskou prezenční službu si „odkroutil“ v Českých Budějovicích u 1. pěšího pluku Mistra Jana Husa. Když se v roce 1935 oženil s Theresií Pfeifferovou (* 26. 8. 1908), přestěhoval se na statek rodičů své nevěsty v Pláních č. 35 a ještě za trvání první republiky se mu narodily dvě dcery, Helga a Elma.

V období fašizace pohraničí ani později za války nebyl členem žádné politické strany nebo podobného hnutí, a to ani z donucení, jako někteří jeho sousedé.

Po připojení území Československé republiky s německy hovořícím obyvatelstvem k sousednímu Německu byl nucen v roce 1940 jako říšský občan obléci uniformu a narukoval k německé Kriegsmarine. Britové sice v únoru 1943 poslali minolovku, na které byl posádkou, ke dnu, ale Kilian se podle vyprávění v ledové vodě dokázal šest hodin udržet při životě, než byl zachráněn britskými námořníky. Takové tvrzení sice náleží do říše absurdit, protože nebetyčně převyšuje možnosti lidského organismu, ale pravdou zůstává, že jako válečný zajatec byl nejprve vězněn na britských ostrovech a v druhé polovině roku 1945 převezen na francouzské území do pevnosti Saint-Nazaire. Odtud se mu podařilo utéci a po dlouhých, zřejmě nočních pochodech se ocitl v horním Bavorsku, kde zůstal i po konci války a nestal se tak účastníkem potupného odsunu.

Usadil se nedaleko českých hranic v městečku Röhrnbachu a v roce 1946 se setkal s manželkou a oběma dcerami vysídlenými

z Čech. Je pravděpodobné, že z bývalého domova na Pláních dokázal některé věci přenést a snad i jednotlivé části zařízení domova převézt s koňmi do nového působiště.

Snad se pokoušel v počátcích oživit i řemeslo, kterému se vyučil, ale rozhodně se v jeho žilách dala znovu do pohybu pašerácká krev. Sortiment zájmu o nedostatkové zboží se po válce změnil, a tak se v roce 1947 do válkou zničeného Německa donášely celé kolekce šicích jehel, součástky k šicím strojům, umělé sladidlo, dámské střevíce, rýžové kartáče, nitě, hřebeny, prádlové gumy, koření, citrony, čokoládové bonbóny, cukroví, zapalovače. Nejvíce se ale vydělávalo na cigaretách a cigaretových papírkách. V Čechách zase po odchodu americké armády přetrvával zájem ženského pokolení o dámské punčochy nylonky, lidově „najlonky“.

Jisté je, že si Kilian v novém bydlišti záhy otevřel obchod se dřevem, a to pravděpodobně už v roce 1947. Dřevo rozvážel vlastním nákladním autem. O několik let později přistavěl k domku i truhlářskou dílnu a narodil se mu dlouho očekávaný syn.

Rodná chalupa Kiliana Nowotného na Pláních č. 88.

(Reprodukce fotografie umístěné v márnici na hřbitově v Nových Hutích.)

Není bez zajímavosti, že v Röhrnbachu se usadilo ještě několik dalších rodin Nowotnych, které pocházely z oblasti Kaltenbachu, a jenom tito bývalí sousedé znali Kiliana podle jeho jména po chalupě. Znělo Nanni Sepp'n Kilian.

Do Bavorska spolu s ním přešla pověst o něm jako o největším pašerákovi na bavorsko-české hranici. Také tam o něm tvrdili, že zná na česko-bavorském území všechny cesty a některé natolik, že po nich dokáže za tmy kráčet stejně bezpečně jako za denního světla.

To byl také důvod, proč si Kiliana v roce 1948 vybral pro své záměry plukovník Telecky, Čechoameričan, velitel americké CIC pro oblast severního Bavorska. Dohodl se s ním na formě spolupráce při předávání a přebírání zpráv, převádění osob a na způsobu honorování této činnosti.

Pověst o tom, že Kilian a jeho společník v převleku za kněze a za ministranta ošálili Finanční stráž, aby se mohli vydat přes hranice do Čech, je jako řada dalších vymyšlená. Tento příběh má reálný základ, ale došlo k němu na jiném přechodu. Finančák Löchner se tehdy vsadil s pašeráky, že za jeho služby neprovezou sud bavorského piva přes celnici. Pašeráci převlečení za kněze a ministranta přijeli z Bavorska na celnici v bryčce a údajný farář uvedl Löchnerovi, že tak, jak tehdy bývalo zvykem, jedou udělit umírajícímu poslední pomazání. Samozřejmě, že oba seděli na sudu piva obaleném dekami a v hospodě musel pivo k potěše všech zaplatit Löchner.

Několik let po odsunu zůstal rodný dům Kiliana Nowotneho na Pláních vyrabován a nakonec podlehl v roce 1956 demolici – stejně jako většina ostatních krásných chalup – v rámci plánované destrukce pohraničí.

Skutečností je, že Kilian v kritickém období po únoru 1948 převedl za hranice do bezpečí velmi mnoho lidí. Několik zdarma,

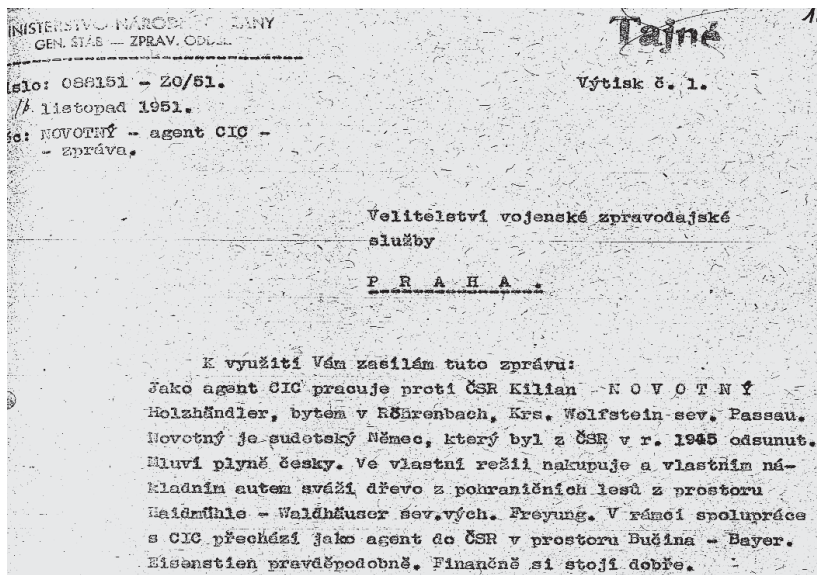
snad ze sympatií, ale většinou za velmi slušné peníze, tak jako ostatní převaděči. Byl sice při převádění agentů pro CIC i při soukromých akcích ozbrojen, ale nikdy zbraně neužil a nikoho nikdy nezabil ani nezranil. V některých případech přechody se zpravodajským posláním spojoval se svým soukromým podnikáním. Pašoval zboží a převáděl lidi. Při plnění úkolů pro CIC byl naprosto spolehlivou osobou, a proto mu Američané bezmezně věřili. Věděli o jeho kšeftování, ale tolerovali je jako nikomu jinému a v případě zadržení německou Grenzpolizei ho propustili.

O jeho významu jako agenta svědčí skutečnost, že na jeho osobu upozornilo zpravodajské oddělení generálního štábu ministerstva národní obrany příslušný resort ministerstva bezpečnosti. V této zprávě se uvádí:

„... jako agent CIC pracuje proti ČSR Kilian Novotný ... Novotný je sudetský Němec, který byl z ČSR v r. 1945 odsunut. ... V rámci spolupráce s CIC přechází jako agent do ČSR v prostoru Bučina – Bayer. Eisenstein, pravděpodobně. Finančně si stojí dobře.“

Kvilda (německy Aussergefeld) na staré pohlednici.
(Ze sbírek Prachatického muzea.)

Zpráva zpravodajského oddělení generálního štábu Ministerstva
národní obrany ČSR o Kilianu Nowotnem z listopadu 1951.
(Archiv bezpečnostních složek.)

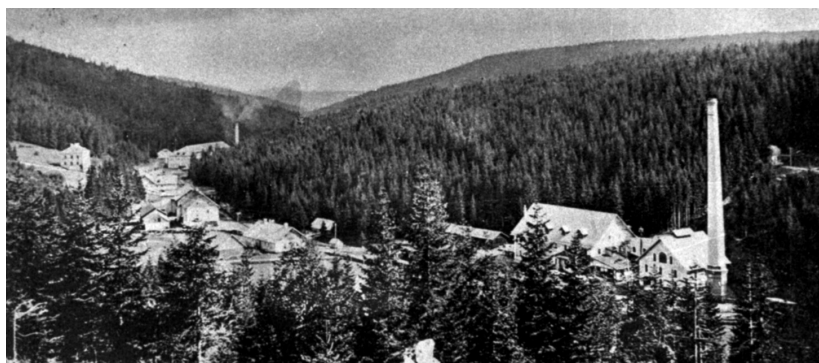
Při postupování v terénu měl Kilian neobyčejný instinkt, dar
od Boha, a přes neúspěch při přechodu Teplé Vltavy pod Františ-
kovem se „nenašel na Šumavě nikdo takový, kdo by se mu alespoň
vyrovnal“.

Po proměně „nemocného“ demokratického systému v Českoslo-
vensku za systém totalitní v únoru 1948 se společnost rozloučila
s dřívějšími strážci hranic na útvarech Pohraniční stráže a jejich
místa byla postupně zaplňována komunisty a stoupenci nového
režimu bez ohledu na odbornost a předpoklady k takové službě.

Skončilo období těch, co – znalí profese a terénu – napomáhali lidem při jejich útěku za hranice. Ve Kvildě, kde byla strážci hranic poskytována taková pomoc ve větší míře, „odměnila“ komunistická justice dva její strážmistry – Františka Nuska a Václava Hrubína – tresty deseti let odnětí svobody. Odstrašující rozsudek pro ně zazněl v sále Lidového domu ve Vimperku za výjezdního zasedání pražského Státního soudu ve dnech 18. a 19. července 1949. V tomto procesu byli odsouzeni ještě další z jejich kolegů, pokud se jim včas nepodařilo utéci za hranice. V důsledku událostí, které vyšly najevo při soudním procesu, byl vyměněn personál ochrany státních hranic na jednotlivých útvarech PS, na horní Šumavě především ve Kvildě.

Kilian Nowotny přešel naposledy bavorskou hranici do Čech spolu se svým druhem Ottou Grabmüllerem a dvěma muži, které převáděli, dne 5. května 1950. Kolem 21. hodiny toho večera byl na louce nad bývalou papírnou ve Františkově postřelen hlídkou Pohraniční stráže. Dokázal se sám vrátit, a se štěstím byl na německé půdě nalezen hlídkou Američanů, která mu zachránila život.

Bývalá papírna ve Františkově na staré pohlednici. Nad papírnou byl postřelen dne 5. května 1950 „Král Šumavy“ Kilian Nowotny. (Z archivu časopisu *Vítaný host*.)

Tato jeho poslední cesta je mezi lidmi dodnes spojována s událostí, která se přihodila o několik dní dříve téměř na stejném místě a zhruba ve stejném čase. Protože tomu tak ve skutečnosti nebylo, je třeba obě tyto události od sebe oddělit a zároveň je zbavit nánosu polopравd a výmyslů, které o nich dodnes kolují.

Dne 23. dubna 1950 nový velitel útvaru Pohraniční stráže ve Kvildě, štábní strážmistr Jaroslav Říčan, vybral pro obchůzkovou službu od 18:00 do 24:00 hodin dvě tříčlenné hlídky. Sestavil je z nových a prověřených příslušníků SNB a stejně tak vybraných vojáků základní služby.

Obě hlídky měly předepsán jako cíl služby osadu Františkov, označenou vztažným bodem 11. Nařízeným způsobem střežení byla takzvaná „čekaná“ na dobu od 19:00 do 23:00 hodin se stanovišti, která byla určena takto: první hlídka měla za úkol vyčkávat poblíž třetího mostu přes Teplou Vltavu a druhá zhruba 150 metrů dál po proudu v blízkosti čtvrtého mostu.

Podle oznámení zpravodajců měla v těchto místech a v tomto čase procházet z Bavorska do Čech skupina nepovolaných osob, tzv. „teroristů“.

Při odchodu do služby vyzval velitel útvaru velitele první hlídky, mladšího strážmistra Miroslava Mikšovského, aby ve službě byli zvlášť ostražití, protože se mohou dostat do střetu ještě s další skupinou, která měla hranice překročit už 20. dubna. Proto také měla hlídka k dispozici psa.

Na Šumavě dokáže být počasí v dubnu nepříjemné a také toho večera přicházel od vody citelný chlad, drobně mžilo a k tomu

ještě foukal nepříjemný vítr. Silnice před Františkovem probíhala v krátké vzdálenosti souběžně s řekou a hlídky tak procházely místy po pás i výše v mlze.

Když minuli třetí most přes vodu, stál několik kroků po levé straně komunikace domek č. 80, který byl po odsunu prázdný, a první hlídka jej využila k úkrytu. Její velitel s vojínem Křížkem zaujali místo na půdě stavení, každý při jednom ze dvou oken s širokým výhledem na louku až k lesu. Z prvního okna měl Křížek ještě výhled na prostor podél silnice k řece včetně dřevěného mostu spojujícího oba břehy. Mezi nimi na prkenné podlaze podestlán starým senem ležel služební pes Amis. Poslední člen hlídky, mladší strážmistr Linhart, střežil přístup na půdu a území za řekou s polorozbořenou bývalou továrnou.

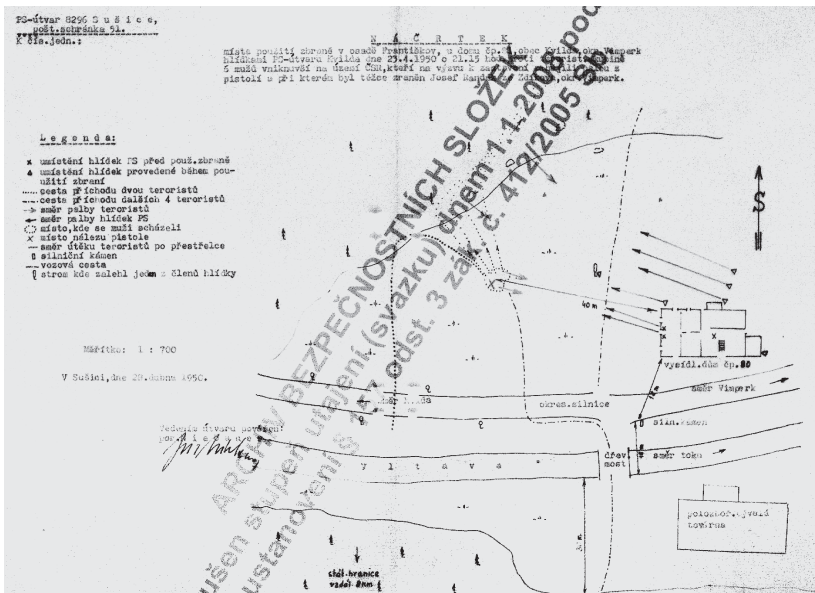
Dnešní podoba mostu přes Vltavu v prostoru Františkova, který byl užíván v padesátých letech 20. století k cestám do Bavorska. Tudy směřovala do vnitrozemí také skupina Josefa Randáka a Kilian Nowotny s doprovodem o několik dní později přebrodil říčku o něco výše proti proudu. (Foto autor.)

Kolem 21. hodiny služební pes velitele hlídky zneklidněl. Ve střezném prostoru se ve vzdálenosti asi padesáti metrů od domu ocitly dvě mužské postavy a vzápětí další čtyři přešly po mostě přes vodu. Hlídka skrz mlhu spatřila dvojici postav, až když překročila silnici a zůstala stát uprostřed louky. Další čtyři postavy překročily silnici o něco níže a sešly se s prvními dvěma na stejném místě. Stály ve vzdálenosti asi čtyřiceti metrů od stavení a až do stavení bylo slyšet tlumené mužské hlasy, jak se radí. Podle zápisu o výpovědi pořízeného s oběma hlídkami druhého dne Mikšovský z okna muže vyzval, aby zůstali stát, a užil k tomu prý slov „stůj, zde Pohraniční stráž“. Po těchto slovech se skupina dala na útěk směrem k lesu. Údajně po další výzvě „stůj“ padlo ze strany ustupujících několik výstřelů, které směřovaly do míst, odkud zazněl hlas velitele hlídky. On a stejně tak Křížek s Linhartem zahájili palbu ze samopalů do míst, kde z louky a okraje lesa vyskakovaly ohýnky z pistolí prchajících.

Jakmile uslyšela střelbu, přidala se i druhá hlídka strážmistra Miloslava Klementa s vojínem Hrudíkem a svobodníkem Holečkem. Ta zaujala postavení po pravé straně domku a rovněž se účastnila střelby; nestřílel pouze svobodník Holeček, protože měl za úkol ostatní dva zajišťovat z boku.

O urputnosti střelby toho pozdního večera svědčí počet 123 střel ze samopalů vzor 48, o které se obě hlídky podělily následovně: velitel první hlídky Mikšovský vystřelil 23 ran, Křížek 49, Linhart 5 ran, velitel druhé hlídky Klement 26 ran a Hrudík 20 ran.

Výsledek přestřelky byl znám až o půlnoci, kdy na velitelství stanice Národní bezpečnosti (VS-NB) v Borových Ladech vzkázal hajný Tomáš Pavlíček, že k němu na hájovnu došel zraněný muž a požádal jej o úkryt a trochu jídla. Oznámení bylo telefonickou cestou předáno veliteli PS – útvaru ve Kvildě a byl vyrozuměn i velitel

O p i s .

Státní okresní nemocnice
ve Vimperku.

Dne 24.4.1950.

Potvrzují, že dne 24.4.50. byl přijat do našeho léčení Randák Josef. Při přijetí bylo zjištěno, že jde o střelné poranění. Rána nalézala se na pravé bederní krajině, byla nerovných okrajů v rozsahu asi 1 x 1/2 cm, mírně krvácející, okolí rány oteklé, bolestivé na tlak. Na levé straně hrudníku pod dolním uhlem lopatky byl otok v rozsahu dlaně, v místě XI. a XII. žebra bolestivost a krepitace.

Rtg. nálezy:
----- ukazoval zlomeninu levého XI a XII. žebra, pod dolním uhlem lopatky sytý stín projektilu.

Operace dne 24.4.1950:

V celkové aetherové narkóze vyříznuta rána po vstřelu, odstraněno pohmožděné svalstvo, rána vymyta a po vložení jedoformového mlušešita situačními stehy. Od dolního uhlu lopatky k XII. žeburu veden šikmý řez v němž nalezen projektil a odstraněn, dále pak odstraněny úlomky zlomeného XI. žebra, které zde poranily pohrudnici a s částí i plíci, takže tu vznikl ventilový pneumothorax. Do dutiny hrudní zaveden gumový dren a longetta a po vstříknutí 100.000 j. penicilinu rána hlade sešita.

Vzhledem k včasnému ošetření zranění dá se očekávat, že toto poranění rázu těžkého se dobře zhojí, i když nelze vyloučit eventuelní komplikace pooperační.

Vimperk 24.4.1950.

Dr. Rücker, v. r.

Za správnost opisu:
Sašice, 28.4.1950.
Vedením útvaru pověřen:
por. N i e b a v e r .

Lékařská zpráva o operaci a léčení Josefa Randáka ve vimperské nemocnici ze dne 24. 4. 1950. (Archiv bezpečnostních složek.)

Druhého dne v ranních hodinách byla v místech, kde se Randákova skupina pohybovala, nalezena pistole ráže 7,65 mm americké výroby, značky Kinoh, rourkovitého provedení, opatřená tlumičem, s výrobním číslem 8226 a se šesti ostrými náboji. Patřila pravděpodobně zraněnému Josefu Randákovi, protože stejné náboje byly u něho nalezeny při osobní prohlídce u hajného Pavlíčka.

Po stranách půdních oken ve štítě stavení, za kterými měla stanoviště hlídka Mikšovského, uvízly po výstřelech vypálených mužů s pistolemi čtyři střely, zatímco z počtu 123 střel z hlavní samopalů obou hlídek uvízla v těle Josefa Randáka jen jedna jediná. Jakmile se ozvala střelba, služební pes Amis přeběhl na opačný konec pudy a zahrabal se do sena.

V hlášení podaném útvarem Pohraniční stráže v Sušici (krycí název 8296) nadřízenému útvaru v Praze (krycí název 9600) dne 24. 4. 1950 v 15:30 hodin formou telegramu se mimo jiné uvádí „...ostatní členové tlupy uprchli směrem do vnitrozemí...“, což nebyla pravda. Ve skutečnosti muži po zranění svého člena rozumně ustoupili zpátky do Německa.

V případě Josefa Randáka lze tedy konstatovat, že „návštěvní hodiny“ jeho skupiny byly oznámeny z tábora utečenců v Murnau v Bavorsku některým z agentů StB o tři dny dříve.

Na rozdíl od Josefa Randáka na Kiliana u Vltavy pátého května nikdo nečekal. Přesto je veřejnost ještě dnes přesvědčována o tom, že na „Krále Šumavy“ byla nastražena léčka. Po pravdě cesta do Čech byla Kilianovým soukromým kšeftem, ke kterému si přibral jako svého společníka Ottu Grabmüllera a převáděnými byli účetní Rudolf Veselý a zběh od Státní bezpečnosti Bohumil Beneš. Každý z těchto dvou uvedl důvod své cesty a ten byl ve své podstatě prozaický. Veselý chtěl přivést do Německa svoji manželku Martu s osmiletou dcerkou stejného jména a Beneš „údajně“ svoji maminku Jiřinu. Jakou cestu si Kilian přes hranice zvolí, nikdo dopředu nevěděl a Američané o jeho výletu za hranice, jako už několikrát předtím, neměli ani potuchy.

To také vysvětluje, proč se v bavorské vesnici Finsterau rozčiloval František Turek, když zjistil, že v konspiračním stavení na okraji osady jsou bez jeho vědomí ubytováni dva muži přichystaní na druhý den k přechodu bavorsko-české hranice. Byl jako pracovník CIC zmocněn k vystavování povolenek, díky nimž Američané měli přehled o pohybu osob v hraničním pásmu. Po únoru 1948 se hranice přecházely nejen do Německa, ale z různých důvodů byly časté i návraty opačným směrem. Takové cesty za účelem návštěv příbuzných ve vnitrozemí Československa, jejich přemlouvání k odchodu, přenášení vzkazů a dopisů, pašování a podobně nesly s sebou v případě dopadení riziko úniku informací v neprospěch Američanů. Opatrnost jim proto velela kontrolovat území při německo-české hranici. Kilian musel Turkovi slíbit, že o jejich soukromé cestě do Čech nikdo nebude vědět. A také nikdo nevěděl. Hranice byla bez pohotovosti a u řeky byl klid.

Kilian si z několika cest, kterých využíval, zvolil toho večera tu, která vedla přes Teplou Vltavu nad bývalou papírnou ve Františkově a kterou, když si zuli boty, přebrodivili. O tom, co se přihodilo dne 23. dubna Josefu Randákovi, se oba s Grabmüllerem dověděli od dřevaře Františka Pösla, když u něho přespalí na půdě cestou za obchodem.

Příběh poslední cesty „Krále Šumavy“ do Čech byl řízením osudu vůči jeho osobě až urážlivě laciný. Z pohraničního útvaru ve Kvildě vyšla 5. května 1950 podle rozdělovníku velitele na obchůzku pouze dvoučlenná hlídka, nazvaná ve vojenské češtině „dvoumuž“, a kromě vztažných bodů, kterými pokaždé procházela, již nebyla

pověřena žádným jiným úkolem. Proto byla pouze dvoučlenná a na místo, kde zhruba před 14 dní vypukla přestřelka, byla pouze upozorněna a *„místo nebylo trvale střeženo. Přechod hranice z německé strany nebyl oznámen ani jinak očekáván.“*

Čas služby pro oba plynul jednotvárně až do chvíle, kdy mladší z obou členů hlídky spatřil čtyři muže přebíhající silnici na louku směrem od Vltavy. Ironií osudu bylo, že je za šera hlídka spatřila dříve než oni ji. Proti skupině, která se po výzvě rozprchla, začal střílet první člen hlídky Jan Kroupa (* 10. 12. 1928). Byl to voják základní služby, zkrátka bažant, který přibyl na útvar krátce předtím jako posila. Starší z hlídky Kroupu ze vzdálenosti několika kroků zajišťoval, což vysvětluje, proč pátil jen první člen hlídky, byť to byl nováček. Ze strany tzv. „narušitelů“ nebyla střelba opětována a jejich stíhání v lese, kam doběhli, nepřicházelo za tmy v úvahu. Vojín Kroupa ze samopalu vzor 48 vystřílel ve dvou krátkých dávkách jen patnáct ran a jedna z jeho střel zasáhla do té doby nezranitelného „Krále Šumavy“. Nováčkovi se podařilo to, co do té doby nedokázal žádný z ostřílených chlapů na hranici. Dvaadvacetiletý Jan Kroupa sice vypovídal, že slyšel nařikání, ale na louce při ohledání místa nástrělu nebyly druhého dne po zraněném nalezeny žádné stopy. Střelec nevěděl, zda někoho zasáhl, a nevěděl to žádný z útvaru ve Kvildě. Proto hlášení o užití zbraně, zaslané telegramem do Prahy znělo: *„Věc: použití zbraně bez výsledku.“*

Jediný Kilian správně odhadl situaci a dal se ve tmě na ústup. Ke konci zhruba pětikilometrové poutě už silně krvácel a na německém území, kde zůstal ležet, byl se štěstím nalezen patrolující motorizovanou hlídkou Američanů. Ještě včas byl převezen do americké vojenské nemocnice v Grafenau, kde mu zachránili život. Za celou jeho kariéru pašeráka a převaděče to měl být údajně

jeho „dvoutisící přechod“, ale pokud toto bombastické číslo připustíme, ocitneme se v říši pohádek a bájí – stejně jako v případě vyprávění o jeho šestihodinovém pobytu v ledové mořské vodě, když minolovku, na které za druhé světové války sloužil, poslali Britové ke dnu.

S odstupem času se velení Pohraniční stráže v Praze na Smíchově zpravodajskou cestou z Německa dovědělo pravdu, ale žádná sláva nepropukla. Podle služebního hlášení pod názvem „*Užití zbraně bez výsledku*“ vyšel zákrok naprázdno přesto, že byl málem zbaven života člověk, a k tomu dokonce „Král Šumavy“, a to byla do nebe volající „blamáž“. Slávu nahradilo takové ticho, že až do dnešních dnů nebyla veřejnost s průběhem tajemné události seznámena. Pravdu znala jen hrstka „vnitráků“, kteří už ve svém vlastním zájmu „drželi basu“.

Ministerstvo vnitra a velitel SNB, útvaru 9600 v Praze na Smíchově, major Miroslav Duda považovali to, co se událo u Teplé Vltavy jen za trapný úspěch. Vojín Kroupa nepoznal, „jak chutná sláva“.

Písemnosti o těchto událostech byly zahrnuty pod kategorii TAJNÉ a určeny, zastrčené v jedné krabici, k zapomenutí. Shodou okolností ale nebyly zničeny.

NB - ÚT/AR 9600 - PRAHA 13.
Poštovní ochránka 4c.
DÁLNOPIŠ

TELEGRAM

Přijal:
dne: 2. 5. 1950

s ov nb susice 174 9/4x 5. 1715-----
snb -utvar 9600

p r a h a ,==

vec: použití zbrane bez vysledku -hlaseni dodatek.

dodatkem k zdej.dalnop.hlaseni ze dne 6.5.1950 před-
kladam úplnou zpravu o použití zbrane bez vysledku
hlídkou ps-utvaru kvilda.

dne 5.5.1950 kolem 2100 hod.u osady frantiskov, obec
kvilda, okr.vimperk u okr.silnice vedoucí z frantis-
kova na kvildu, 5 km od st.hranice v pohr.pasmu po-
uzil strelne zbrane 1 clen dvoumuzove hlídky a to vo-
jin zakl.sl.jan kroupa, nar.10.12.1928, prideleny
k ps-utv.kvilda-samopalu vz.48 z nehoz vystrelil
ve dvou kratkych davkach celkem 15 naboju.zbrane bylo
pouzito proti 4 muzum smerujicim terenem do vnitrozemi,
kteri na vyzvu hlídky k zastaveni se nazastavili,
dali se na utek a jinym zpusobem je nebylo mozno zadr-
zeti,muzi po pouziti zbrane prchli do blizskeho lesa
a jejich stihani v nocni tme nebylo mozne.po pouziti
zbrane bylo z mista nastrelu slyseti narikani,prohle-
daním mista nastrelu nebylo vsak niceho nalezeno.pri-
pad pouziti zbrane byl ihned sousedni hlídkou telefo-
nicky hlasen na vel.cety,ktera zaridila zajisteni
ve smeru uteku techto j xmuzu prchajicich,akci provedenou v

Dvoustránkové služební hlášení poručíka Niebauera ze dne
9. května 1950 o „použití zbraně bez výsledku“ hlídkou PS Kvilda.
(Archiv bezpečnostních složek.)